

**Vyhodnocení
15. ročníku česko-slovenského projektu
pro základní školy a osmiletá gymnázia**

Záložka do knihy spojuje školy = Záložka do knihy spája školy

Od mravence po velrybu – inspirující svět zvířat

Od mravca po veľrybu – inšpirujúci svet zvierat

Národný inštitút vzdelávania a mládeže v Bratislave ve spolupráci s Knihovnou Jiřího Mahena v Brně vyhlásili u příležitosti října jako **Mezinárodního měsíce školních knihoven 2024** (International School Library Month 2024) pro základní školy a osmiletá gymnázia 15. ročník česko-slovenského projektu ***Záložka do knihy spojuje školy: Od mravence po velrybu – inspirující svět zvířat = Záložka do knihy spája školy: Od mravca po veľrybu – inšpirujúci svet zvierat***.

Cíl česko-slovenského projektu

Cílem česko-slovenského projektu bylo navázání kontaktů mezi českými a slovenskými základními školami a osmiletými gymnázii a podpora čtení prostřednictvím výměny záložek do knih. Žáci vyrobili záložku do knihy, na které libovolnou technikou ztvárnili téma česko-slovenského projektu ***Od mravence po velrybu – inspirující svět zvířat /Od mravca po veľrybu – inšpirujúci svet zvierat*** a vyměnili si ji s partnerskou školou ze Slovenské republiky. Výměnu záložek využily školy také k navázání vzájemné spolupráce, přátelských kontaktů a k poznávání jazyka, literatury, historie, kultury, regionálních zvyků či života žáků ve Slovenské republice a České republice a zároveň i jako průřezové téma do školního vzdělávacího programu nebo jako součást školního projektu.

Průběh československého projektu

České a slovenské základní školy a osmiletá gymnázia, které se chtěly zúčastnit česko-slovenského projektu, vyplnily do 26. září 2024 elektronickou přihlášku, která byla k dispozici na webovém sídle Národního inštitútu vzdelávania a mládeže. Na základě zpracovaných údajů z elektronických přihlášek z České republiky a ze Slovenské republiky vytvořil Národní inštitút vzdelávania a mládeže **548 partnerských dvojic** s přihlédnutím k typu školy a druhu školy (např. základní škola, speciální škola, malotřídka, osmileté gymnázium), vzdělávacímu stupni zapojených žáků ze základní školy (např. jen 1. stupeň, jen 2. stupeň, dohromady 1. a 2. stupeň), k počtu přihlášených žáků a předem dohodnutému partnerství mezi dvěma školami. Z uvedeného počtu bylo **377 partnerských dvojic** vytvořeno mezi českými a slovenskými školami a **171 partnerských dvojic** mezi samotnými slovenskými školami, a to z důvodu menšího počtu přihlášených českých škol.

Ve dnech 1. a 2. října 2024 zaslal Národní inštitút vzdelávania a mládeže kontaktní údaje každé partnerské dvojici spolu s podrobnými doplňujícími informacemi o realizaci česko-slovenského projektu. Zúčastněné partnerské dvojice informoval o tom, že vzájemná komunikace, výměna

záložek i navazování přátelských kontaktů bude jen v jejich působnosti. Termín ukončení výměny záložek byl stanoven na 31. říjen 2024.

Národný inštitút vzdelávania a mládeže průběžně posílal zúčastněným českým a slovenským školám důležité informace a pokyny, jak postupovat při realizaci česko-slovenského projektu. Termín zaslání dobrovolného vyhodnocení z průběhu česko-slovenského projektu byl stanoven na 15. listopad 2024.

Doporučené čtenářské aktivity

Na začátku realizace česko-slovenského projektu Národný inštitút vzdelávania a mládeže doporučil českým a slovenským školám různé aktivity zaměřené na podporu kreativního čtení. Například hodiny hlasitého čtení, literární kvízy, recitační nebo čtenářské soutěže, žákovské besedy o přečtených knihách, besedy s rodiči nebo prarodiči žáků o oblíbených knihách, besedy se spisovateli nebo s ilustrátory, čtení dobrodružných příběhů a pohádek staršími žáky mladším, tvorba leporel podle námětu z přečtených nebo vyslechnutých příběhů, psaní vlastních příběhů podle fantazie, čtenářské dílny, psaní čtenářských deníků, literární prezentace, návštěvy školní knihovny nebo veřejné knihovny, rozhlasové pořady s cílem představit celé školní komunitě přidělenou partnerskou školu pro poznávání jazyka, literatury, historie, kultury či regionálních zvyků v České republice a ve Slovenské republice.

Vyhodnocení česko-slovenského projektu

Do československého projektu se přihlásilo **1 096 škol s celkovým počtem 126 785 žáků**, z toho bylo **377 českých škol s celkovým počtem 39 967 žáků** a **719 slovenských škol s celkovým počtem 85 818 žáků**.

Národný inštitút vzdelávania a mládeže poslal poděkování každé zúčastněné české i slovenské škole za aktivní účast v česko-slovenském projektu a za smysluplné, radostné a inspirativní naplnění jeho poselství. Následně české a slovenské školy vyzval k dobrovolnému vyhodnocení česko-slovenského projektu a připojení fotografií nejkrásnějších záložek.

Výběr z dobrovolného hodnocení česko-slovenského projektu 379 českými a slovenskými školami spolu s fotografiemi nejkrásnějších záložek je dostupný na této webové adrese:

[https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/11/Hodnoceni zakladnimi skolami a osmiletymi gymnazii 15 cesko-slovenskeho rocniku Zalozka do knihy spojuje skoly.pdf](https://nivam.sk/wp-content/uploads/2024/11/Hodnoceni_zakladnimi_skolami_a_osmiletymi_gymnaziami_15_cesko-slovenskeho_rocniku_Zalozka_do_knihy_spojuje_skoly.pdf)

Ocenění škol za účast v česko-slovenském projektu

Národní institut vzdělávání a mládeže poslal všem zúčastněným českým školám a slovenským školám, které si čestně splnily své závazky vůči své partnerské škole, diplom za **účast v česko-slovenském projektu**.

Výroba záložek

Záložky vyráběli čeští a slovenští žáci s radostí a nadšením a podle svých schopností, dovedností, možností a přiměřeně ke svému věku. Zhotovovali je v rozmanitých tvarech a s využitím různých technik.

V České republice vyráběli záložky žáci nejčastěji během vyučování (např. v rámci prvouky, přírodopisu, výtvarné výchovy a českého jazyka), čtenářských dílen, čtenářských kroužků a ve školní družině. Nejmenší žáci se při jejich výrobě inspirovali pohádkami a oblíbenými hrdiny z večerníků. Starší žáci a mladší gymnazisté hledali inspiraci v různých encyklopediích a v knihách, které aktuálně četli nebo které přečetli dříve a zaujali je. Hodně si povídali o zvířátkách a jejich charakterových vlastnostech.

Čeští žáci se nejčastěji inspirovali při tvorbě záložek těmito knihami: *Pohádky stříbrného delfína*, *Pohádky ovčí babičky*, *Bob a Bobek*, *O krtečkovi*, *Kvak a Žbluňk*, *Maková panenka a motýl Emanuel*, *O veliké řepě*, *Dášenska čili život štěněte*, *Hledá se Nemo*, *Velká obrázková knížka o zvířatech*, *Příhody včelích medvídků*, *Bílý tesák*, *Bordeří povídky*, *Lední medvídek a pandy*, *O dětech a zvířátkách*, *Česká říkadla, písničky a povídky*, *Slon a mravenec*, *Lví král*, *Kubala a Kuba Kubikula*, *Kniha džunglí*, *Kočí král*, *Modrá velryba*, *Jak se léčí psi*, *Gerda: příběh velryby*, *Volání divočiny*, *Z deníku kocoura Modroočka*, *O pejskovi a kočičce*, *Ferda Mravenec*, *Válka s mloky*, *Ezopovy bajky*.

Ve Slovenské republice vyráběli žáci záložky na vyučovacích hodinách, ve školním klubu dětí, v zájmových kroužcích (např. čtenářský klub, čtenářský kroužek) nebo ve školní knihovně.

Před samotnou výrobou záložek se mladší žáci věnovali čtení pohádkových knih a bajek se zvířecími hrdiny a recitování oblíbených básniček o zvířátkách. Starší žáci a mladší gymnazisté hledali motivaci podobně jako jejich čeští vrstevníci v různých encyklopediích a v knihách, v nichž vystupovala zvířata jako hlavní hrdinové nebo jako přátelé hlavních hrdinů. Povídali si o hlavních zvířecích hrdinech, jejich vlastnostech a správnosti jejich činů.

Slovenští žáci se při výběru zvířecího motivu na záložky inspirovali nejčastěji těmito knihami: *Ako dedko ťahal repku*, *Sedem kozliatok*, *O parádnici lienke*, *Tri prasiatka*, *Krtko*, *Macko Pú*, *Rozprávky o psíčkovi a mačičke*, *Kocúr v čižmách*, *Včielka Mája*, *Hľadá sa Nemo*, *Čo si mačky rozprávali*, *Zvieratka z farmy*, *Kniha džunglí*, *Gréta: príbeh veľryby*, *Riekanky a hádanky o zvieratkách*, *Najkrajšie bajky o zvieratkách*, *Srňček Parožtek*, *O dvoch mravcoch*, *Škaredé káčatko*, *Nenásytná húsenička*, *Chobotničky z druhého poschodia*, *Opice z našej police*, *Ezopove bajky*, *Dvadsaťtisíc míľ pod morom*, *Malý princ*, *Starec a more*, *Biely Tesák*, *Z poľovníckej kapsy*, *Encyklopédia prírody*, *Veľký atlas rýb*, *Psy a šteniatka*.

Čeští a slovenští žáci si často knihy vypůjčovali ze školní knihovny, z veřejné knihovny nebo si je přinesli z domu ze svých domácích knihoven. Na zadní stranu záložek často napsali název knihy a jméno autora, aby obdarovaný vrstevník z partnerské školy věděl, jakou knihu mu dárcce doporučuje přečíst. Také psali poštovní nebo e-mailové adresy, případně kontakty na sociální sítě (např. Facebook, Instagram), aby mohli mezi sebou udržovat přátelské vztahy i po ukončení realizace česko-slovenského projektu.

Čtenářské aktivity

Doplňujícím programem výroby záložek v českých a slovenských školách byly nejčastěji tyto kreativní, pozoruhodné a zábavné čtenářské aktivity: společné ranní čtení knih, rolové čtení, malované čtení, žákovské besedy o přečtených oblíbených knihách a jejich doporučení

vrstevníkům na přečtení, besedy se spisovateli (např. Petrou Braunovou, Andreou Gregušovou, Danielom Hevierom, Jánom Pochoničom), besedy s prarodiči žáků a jejich obdarování záložkami, čtenářské maratony, literární kvízy, hodiny hlasitého čtení, recitační soutěže, čtení dobrodružných příběhů a pohádek staršími žáky mladším žákům, dramatizace básniček, pohádek a ilustrací podle námětu z přečtených nebo vyslechnutých audio příběhů, tvůrčí čtenářské dílny, psaní čtenářských deníků, pasování žáků na čtenáře školní knihovny, řešení hádanek, literární prezentace, společné zhlédnutí filmových zpracování pohádek, rozhlasové pořady, které zachycovaly průběh přípravy záložek a přečtené nejoblíbenější knihy, či dokonce představení přidělené partnerské školy spolu s jejím regionem všem členům školní komunity. Někteří čeští školní koordinátoři si společně se žáky na vyučovacích hodinách četli v češtině ukázky ze známých pohádek nebo překládali dopis od slovenských kamarádů do češtiny. Podívali si i slovenské filmové zpracování pohádek a zpívali písně z filmovaných pohádek. Někteří zadali žákům na 2. stupni, aby připravili projekty o Slovenské republice a na hodinách vlastivědy a zeměpisu je odprezentovali. Slovenští školní koordinátoři zase na hodinách slovenského jazyka a literatury seznamovali žáky i s knihami napsanými v českém jazyce od nejznámějších českých spisovatelů, hráli si společně na překladatele krátkých literárních textů z češtiny do slovenštiny nebo přátelských dopisů od českých kamarádů. Někteří žákům pouštěli bajky v českém jazyce a slovenském jazyce a poté společně porovnávali texty stejné bajky. Mnoho škol obohatilo výrobu záložek zorganizováním originálních a inspirujících čtenářských akcí. Byly to například: Den zvířat, Pohádka o řepě, O třech prasátkách, Čte celá škola, Z pohádky do pohádky, Den čtenářských koutků, Spojování generací, Čtení s babičkou, Čteme spolu, Malované čtení, Hravé čtení, Vrstevnické čtení, Zlatá rybka, Hádej pohádku, Čteme ve školní knihovně Čti jako..., Chtěl bych být touto komiksovou postavou, Burza knih, oslava Mezinárodního dne školních knihoven. Velké množství škol doplnilo realizaci česko-slovenského projektu častými návštěvami školní knihovny nebo veřejné knihovny.

Výměna záložek

Školy do balíku se záložkami nejčastěji vkládaly děkovné listy, různé propagační materiály o své škole, reklamní materiály o obci, městě či regionu, obrazové publikace z jednotlivých regionů, pohádkové knihy, básnické sbírky, CD s lidovými pohádkami nebo se školními písničkami, které nazpívali žáci, školní časopisy a rozmanité dárkové předměty buď ručně vyrobené anebo zakoupené (např. tašky, trička, pera, kšiltovky, omalovánky, zápisníky, turistické mapy, cyklomapy, origami, magnetky, klíčenky, pohlednice, sladkosti, kalendáře na rok 2025 se zvířaty, píšťalky vytištěné na školní 3D tiskárně, náramky z korálků).

Některé školy k záložkám přiložily i průvodní přátelské dopisy nebo osobní dopisy od jednotlivých žáků, fotografie z průběhu výroby záložek a seznamy knih, které žáky inspirovaly při výrobě záložek.

Mnoho škol si z přátelských záložek udělalo výstavky nebo nástěnky na chodbách školy, ve třídách nebo ve školní knihovně a žáci následně vyhledávali knihy podle literárních motivů ztvárněných na vystavených záložkách.

Školy také uveřejňovaly na webových sídlech svých škol fotografie z průběhu tvorby záložek a fotografie nejkrásnějších záložek s připojením krátkých zpráv s cílem informovat všechny členy školní komunity a rovněž širokou veřejnost o výjimečné podpoře kreativního čtení a radostné soudržnosti mezi vrstevníky z obou republik. Mnoho článků se stejným záměrem bylo publikováno ve školních časopisech nebo regionálních novinách.

Někteří školní koordinátoři se dohodli i na pokračování vzájemné spolupráce v různých formách. Například si naplánovali výměnný pobyt obou spřátelených partnerských škol nebo návštěvu partnerské školy ve formě školního výletu.

Výběr z vyjádření školních koordinátorů za Českou republiku a za Slovenskou republiku
„Tento projekt je krásným příkladem toho, jak můžeme prostřednictvím jednoduché a milé aktivity podpořit mezinárodní přátelství, a zároveň v dětech probouzet lásku ke čtení a rozvíjet čtenářskou gramotnost a kreativitu. Díky tomuto každoročnímu projektu se děti učí nejen vzájemné spolupráci a respektu, ale i radosti z tvorby a objevování nových přátel. Děkujeme za příležitost zapojit se do tak příjemného projektu.“

Miroslava Krátka, Základní škola Jaroslava Pešaty, Duchcov, ČR

„Díky tomuto projektu a jeho hlavní myšlence naši žáci získali znalosti o kráse a výjimečnosti říše zvířat. Snažili jsme se žáky přesvědčit o tom, že čtení knih vede k bohatšímu a šťastnějšímu životu.“

Marína Krivanská, Základní škola Eugena Ruffinyho, Dobšiná, SR

Přínos česko-slovenského projektu

Výměna záložek opětovně pomohla českým a slovenským pedagogům, vychovatelům ve školních klubech dětí a školním knihovníkům hravou a zábavnou formou získat žáky pro čtení s radostí. Také podpořila jejich dobrý vztah ke knihám a ke školní knihovně a motivovala je, aby s nadšením rozvíjely své čtenářské zájmy a osobní talenty. Rovněž jim pomohla vytvářet živá, přátelská společenství, ve kterých se žáci učili navzájem si pomáhat a zapojovat se do týmové práce s cílem podpořit vzájemnou soudržnost a užít si společnou zábavu ze čtení a sdílení čtenářských zážitků.

Výroba záložek, konkrétně její výtvarná činnost, zároveň pomohla žákům rozvinout jemnou motoriku, tvořivost, představivost, fantazii, emoční inteligenci a umožnila jim uspokojit jejich estetické cítění a potřebu seberealizace. Práce na záložkách zároveň přinesla všem žákům, tedy i žákům s mentálním postižením, žákům s narušenou komunikační schopností, žákům pocházejícím ze sociálně nebo jazykově znevýhodněného prostředí, kteří mimo školu nemají přístup ke čtení knih, potěšení z této činnosti, obohatila je o zkušenost ze soustředěné práce a o pocit hrdosti nad ní samou. Žáci se totiž při ní učili přebírat spolurozhodování o tom, co se jich osobně týkalo, a čestně si splnit své závazky vůči většinou neznámému kamarádovi z přidělené partnerské školy.

Přidanou hodnotou česko-slovenského projektu bylo i oživení vyučovacího procesu, podpora mezipředmětových vztahů, rozšíření znalostí žáků z českého a ze slovenského jazyka, literatury, vlastivědy, geografie, přírodovědy, výtvarné a pracovní výchovy a seznámení se s oběma jazyky v psané podobě.

Jeho bonusem bylo i navázání vzájemné spolupráce mezi školami, poznávání jazyka, literatury, historie, kultury či regionálních zvyků v obou republikách a rovněž i upevňování mezilidských vztahů v rámci tříd, kdy si žáci pomáhali při výrobě záložek a při přípravě a realizaci rozmanitých čtenářských aktivit.

Poděkování

Naše vroucně poděkování patří všem, kteří se svobodně a dobrovolně zapojili do československého projektu a podíleli se na jeho přípravě, propagaci, realizaci a hodnocení v České republice a Slovenské republice.

Dále děkujeme **tvůrcím, inspirujícím, obdivuhodným a neuvěřitelně ochotným českým a slovenským školním koordinátorům** česko-slovenského projektu za přijetí přidělené partnerské školy, za skvělou koordinaci výroby záložek na své škole a neochvějnou podporu žáků, aby jejich zobrazený motiv na záložce byl v souladu s vyhlášeným tématem, a za přátelskou komunikaci se svou partnerskou školou.

Zvláště děkujeme jim a jejich vzácným kolegům za všechny originální, tvůrčí a poutavé aktivity, které zrealizovali na podporu kreativního čtení ve třídách nebo ve školních knihovnách.

Oprávněně jim patří náš velký dík, upřímný obdiv a hluboká úcta.

Speciální poděkování

Naše upřímná a hluboká vděčnost patří i českým a slovenským žákům základních škol a osmiletých gymnázií za to, že se opět staly neobvyklými posly přátelství a dobrosrdečnosti a využily své nadšení, nadání a talenty k ušlechtilému cíli, kterým je sebevzdělávání, živé přátelství ve třídách a mezi školami.

Zvláštní poděkování

Zvláště chceme poděkovat všem slovenským školám, které z důvodu malého počtu přihlášených českých škol s pokorou přijaly za svého partnera přidělenou slovenskou školu.

Poděkování českému partnerovi

Velký dík patří **zástupcům Knihovny Jiřího Mahena v Brně** za možnost společně nadále realizovat česko-slovenský projekt. Jmenovitě děkujeme ředitelce knihovny Ing. Libuši Nivnické za její velkorysost podporovat čtení, vytváření přátelských vztahů mezi českými a slovenskými základními školami a osmiletými gymnázii a poznávání jazyka, literatury, historie, kultury či regionálních zvyků v obou republikách. Naše díky patří také Mgr. Pavlíně Lišovské za překlad dokumentů do českého jazyka.

Vypracovala:

Mgr. Rozália Cenigová (28. 11. 2024)
metodička a hlavní odborný garant československého projektu
Oddělení knihovních a informačních služeb
Odbor podpory neformálního vzdělávání a mládeže
Národný inštitút vzdelávania a mládeže
Pracovisko Hálova 6
851 01 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 2 68 208 610, e-mail: rozalia.cenigova@nivam.sk
www.nivam.sk

Organizátoři:

